

A Psychological Analysis of Brahui Short Story “Guddiko Nazar”**Muhammad Saleem Javed***Lecture, Government Degree College Khuzdar*DOI: <https://doi.org/10.54781/abz.v13i1.261>**KEYWORDS**

Psychological analysis,
Brahui sort story,
Guddiko Nazar,
Brahui fiction.

ABSTRACT

Psychological analysis of Brahui short story is quite new in Brahui research. This paper describes the psychological disorders of various characters of “Guddiko Nazar”. In the 1986 century Waheed Zaheer penned down “Guddiko Nazar”, a psychological short story in Brahui language. It was first published in his book “Shanza”. The aim of this paper was to reveal the mental disorders as depicted in the mentioned short story. Mental illness is a state of mind where psychological problems impose not only hurdles in a harmonious co-existence but create distress felt by the individual who suffers from one. A mental condition may even hurt those around the sufferer. In this study, the researcher employed content analysis, a branch of descriptive and analytical research to conduct a psychological review of fiction writing, in comparison with modern psychological theories, especially related to mental illness. The investigation revealed that “Guddiko Nazar” is a master piece of literary work of Brahui language, which focuses the important psychological disorders, like obsessive compulsive disorder (OCD) including anxiety, guilt, complexes and many more mental disorders. The short story reflects the writing skills in line with contemporary psychological fiction writing techniques.

Received: September 23, 2021; Accepted: December 06, 2021; Published: December 25, 2021

اگہ براہوئی افسانہ نامعیار اس جوڑ کنگ نا سوال
ودی مرے گڑا افسانہ اے کبلی نظریہ غاتا چشمانک اٹ
ہینگ اے۔ محقق ناسرحال ہم اندا گڑا ترے پاش کنگ کن
نت وودخلو۔

داپٹ پولی نوشت ٹی براہوئی ناسہ افسانہ ٹس
”گڈیکو نظر“ نانسفیساتی جاچ ہلنگانے۔ دا افسانہ ٹی
نفسیاتی وئیل آتے پاش کنگانے۔ اوفتا پیدا منگ نا وجہ
غاتیاشرہ ہم ساڑی اے۔

ہندن پٹ پولی نوشت نا گڈسرتی۔ دا ہیئت آتیا تران آن
پدا دا سلاہ سوچ آک مونابہ ر کہ نفسیاتی وئیل آک امر
ایسر منگ کیرہ؟

اوبراہوئی افسانہ تینکن کاری امرودی کیک؟

چائنداری (Introduction)

نفسیات (Psychology) انسان نا تمہہ نابدل
مروکا حالیت آتا باروٹ پائک۔ انتکہ انسانی نفسیات
آک حالیت آتیتون اوار اوار بدل مریسہ کیرہ۔ ایہن تو
نفسیاتی نظریہ غاک کبلی نظریہ اور۔ دا نظریہ غاتا
درشانی آن افسانہ ٹی کڑدار آتا نفسیاتی جاچ ہلنگ اک
ہراکہ تخلیق و راج اے اسہ ایلو تون گنڈنگ ناسوب
مریرہ۔ نفسیات ناکمک اٹ راج ناتب، راج اٹی رہینگو کا
ہر بندغ ناتب و کڑدار تا درشانی مریک۔ کڑدار ناودی
منگ واوناردوم ناہر چنکا بہلا سوب پاش مریک۔

تعبیر کیا گیا ہے۔ چوکیدار ماما گلو صحن میں مردانہ جوتوں کے نشانات دیکھ کہ اپنی بیٹی کے کڑدار پر شک کرنے لگتا ہے اور یہ شک اس وقت دور ہوجاتا ہے۔ جب وہ دیکھ لیتا ہے کہ اس کی بیٹی لالی نے مردانہ جوتے پہن رکھے ہیں۔ وحید زہیر نے اپنے افسانے کا اردو ترجمہ ”آخری نظر“ کے عنوان سے کیا تھا جو روزنامہ جنگ کوئٹہ کے 8 فروری 1886 کے شمارے میں چھپا تھا (Gul, 2008, p. 266)

”گڈیکو نظر“ نا تخلیق کار ہندا افسانہ نا بابت داوڑ نوشتہ کیک:

”کنا دا افسانہ کنے ہندا خاطران دوست امے۔ آگہ خوانو کا دادمے اوتینا راج نا کل آن بلا نوری امے پو سرے تو او دمے تینا بندغ آتا اخلاقی کم بوتی او برے اعتباری آن ودی سرو کا ہر جنجال او مصیبت آتے آن معلوم داری دو برو امے“

(Fayyaz, 2015, p. 44)

اندن اسہ پین جاگہ اس افسانہ نا باروئٹ داوڑ نوشتہ کیک:

”کنے دا افسانہ دا خاطران ہم دوست امے کہ ڈاکٹر تاج ریٹسانی ہراتم کوئٹہ ٹی وی کن دادمے اردو ٹی ڈرامہ اس جوڑ کرے تو داٹھی

پٹ و پولی وڈ Research Methodology

داپٹ و پول کن لائبریری تحقیق، وضاحتی او بیانیہ، پٹ و پول تون او اوار سرومے آن ہم کاریم ہلنگانے۔ ولے زیادہ تر لائبریری تا کتاب آتیان کمک ہلنگانے۔ دافتیان بیدس نفسیاتی موضوع تازی آملہ، یا گڑاس کتاب آک ہم داڑ کن کمک کار مسونو۔ انتکے دافتا کمک راج نا ہراکہ نفسیات امے اودمے پاش کنگ کن ہم کمک تسونے۔

”گڈیکو نظر“ وحید زہیر نا اولیکو کتاب ”شہزہ“ نا اولیکو افسانہ امے۔ ہراکہ 1987 ٹی شینک مس۔ دانا تہہ ٹی ہراکہ نفسیاتی وئیل آکو۔ اوفتیکن ثانوی ماخذ یعنی اسہ پین ریسرچ اسیان ہم کاریم ہلنگانے دا ثانوی ماخذ بیرہ نفسیاتی وئیل آتا نشان دہی کن ہلنگانے۔ انتیکہ داریسرچ آن مست کس اس ہم براہوئی افسانہ نا نفسیات امے کبلی نظریہ غاتار داٹ ہتنے اودانا بنیادی ماخذ The science of psychology آن ہلنگانے۔

مسکوہی کاریم Literature Review

ڈنکہ پٹ پول اول سرٹ وئیل تونے کہ براہوئی افسانہ ٹی نفسیاتی موضوع تازی آدا وختسکان بحث وتران متہ نے۔ اندا خاطران دا جاگہ ہورک امے۔ ہیٹ ہراتم بریک براہوئی افسانہ ”گڈیکو نظر“ نا باروئٹ تو داڑ ہم بھاز کم بحث مسونے دا بحث آتیٹی ہم بیرہ تکنیک، خیال وایلو گڑاک مسونو۔ ولے داٹی ہراکہ نفسیاتی وئیل آکو اوفتیا اصل بحث وتران متہ نے ڈنکہ پروفیسر خدائیداد گل تینا اہم فل مقالہ ”براہوئی ادب میں افسانے کا ارتقا“ ٹی گڈیکو نظر، نازی آداوڑ بحث کیک:

”یہ افسانہ مرد کے عورت پر شبہ کے پس منظر میں تحریر کیا گیا ہے۔ اس علامتی افسانے میں چوکیداری کو کتے کی وفاداری اور انسانی مجبوری

متنگ ناپیشوانی ٹی آختہ کیک۔ او سوچسہ کیک اوخ
!اگہ ڈن متوکاڈن مسکہ ہم جوان مسکہ۔ داخیال آتا
زیادتی اودے تینے یاتینا خٹوک رہنگو کا بندغ آتے نسخان
تنتنگ اسکان سرکیک۔

افسانہ گڈیکو نظرات ام ماما گلو OCD ناشکار مریک
اوتینا خاہوت آشک کیک او تینتون تینٹ مرمٹسہ
کیک۔ اتتے کہ او اسٹ توتینٹ ہم تینا مریک اوڑتون بیرہ
اونا کورٹنگا زائیفہ او اسٹنگا مسٹ مریک۔ مسٹ تا ہم
پوسکن رسیدہ مریسہ کیک ولدانا اونا کاریم ہم
چوکیداری نامریک۔ اتتکہ چوکیداری نن اٹ مریک اندا
خاطران ہم او OCD ناشکار مریک ہراوختا اوتینا ہراٹی
زینہ نارند خنک تو اونا دامرض پین گیشتر مریک۔ اوتینا
زائیفہ تون رٹ وکٹ کیک۔ بجائے پیشن نا چوکیداری
اوتینا ارا نا چوکیدار مریک ہرانا مثال اک داوڑاو:

اولیکو ٹیبل

نمبر شمار	اقتباس
I	یقینا کنا زائیفہ نا کوری بیگانہ سرنا کورٹنگا جوزہ غانا پاسداری اے کرینے (Zaheer, 1987, p. 18)
II	واقعی نیازی باز مکاری چائک (Zaheer, 1987, p. 18)
III	دابہم خیال بس تہ کاوالی اے گٹو کیو (Zaheer, 1987, p. 19)
IV	اینوزندگی ٹی اولیکو وار اودے چوکیداری نا اصل جذبہ سماتسوسس داسہ تو ہر گدرینگو کا بندغ نا گام تے ٹن اونا استنادھڑ کوک او ارمسرہ (Zaheer, 1987, p. 19)
V	ماما گلو اسٹٹ پاریکہ اینو تفرذہن نا وفاداری نادے اے۔ ولے تفرذہن کنا دو تیان پیش تمنگ خوانک۔ (Zaheer, 1987, p. 20)
VI	اینو نادے مچ اونا ذہن ناپردہ غاوڑوڑنا فلمک چلنگٹی اسورہ مٹھانا مارٹنا اسہ اسہ ڈٹ وڈول اودے شک مریسہ کریکہ۔ (Zaheer, 1987b, p. 21)

تخوکا کلمہ اے پہلو کچ اسراٹ
ہروکا ک پسند کریر

(Fayyaz, 2015, p. 44)

اگہ نن بڑز کو اقتباس آتے ہرن تو صاف صاف اندا
لکھوک اے دا افسانہ ٹی ہراکہ کلمہ اے خلکت اودے
پسند کرینے ولے بیچ و جاگہ اس دانوشته اف کہ دا افسانہ
ناہراکہ کڑدار ماما گلو اے او اتتے شک کیک تینا
خاہوت آو انا سوپ آک انت او؟ او داٹی اونا نفسیات انت
اے؟ بس بیرہ تکنیک او کلمہ آہیت مسونے۔ دامقالہ
نامسخت اندادے کہ ہرڈھکوکا پہلو ہراکہ کڑدار
نانفسیات اے اودے ہتنگ نا اے دا افسانہ نا کڑدار ماما گلو
انتے دا حد اسکان سرمریک کہ اوتینا مسٹ کو اے خلنگ
کن تیار
مریک۔ داڑتون اوار اوار اونا پُرانا ہرانا محول دامسلہ نا
وجہ غان متاثر مریک دا کل ٹنا نفسیاتی جاچ ہلنگو اے او
مستی ہتنگو اے۔

گڈیکو نظرات نفسیاتی وٹیل آک

دا افسانہ ٹی ہراکہ نفسیاتی وٹیل آک او فتا ترتیب
داوڑے:

Obsessive Compulsive Disorder (OCD)

خیال آتا چیر گنی:

دابہم نفسیاتی وٹیل اے ہراٹی بندغ تینا ذہن اٹ شک نا
اسہ وجہ اس جوڑ کیک۔ اونا ذہن اٹ ہروڑنا شک آک
جاگٹی مریرہ۔ ہرافک اودے ذہنی مریض جوڑ کیرہ۔ اونا
ذہن بیرہ گڑتی تیٹی ڈب ہلیسہ کیک۔ اوتینے تینٹ
پٹ ولعننت کیک تینتون اوار ایلو بندغ آتے ہم اُست ترخ
کیک۔ اودے ہر بندغ آشک بریک او داسمجھک شاید
کنے آن پدا بندغ کنا ارا غابریک او کنا ہرا اولا تا عزت
تون گوازی کیک۔ او کنا ارا والاتے کنا خلنگ نا مشورہ
ایتک او کنا ارا لاک ہم اوڑتون امتا مریرہ۔ اوتینا ملی ٹی
داہیت آتے سوچسہ سوچسہ تینے بیمار کیک۔ دایماری
اودے (Guilt Complex) تینے تینٹ مجرم سرپند

تینے مجرم سرپند مننگ: Guilt Complex

اسہ اندونو نفسیاتی بیماری اسے کہ اوٹی بندغ تینے تینٹ مجرم سرپند مریک۔ او ہرہمو گڑا کن تینے ڈودار تکک ہرا کہ اونا وس اٹی مف اداسمجھک انت اس کہ خرابی او اوکل نادمہ وارامے افسانہ ”گڈیکو نظر“ ناہم اسہ جاگہ اس ماما گلو Guilt Complex ناشکار مریک دُنکہ:

مسٹمیکو ٹیبیل

افسانہ	اقتباس
گڈیکو نظر	اوخ! اینو کنا مار اس مروسس تو اوتینا فرض اے ام پورا کریسوس اگہ ای ہمو بندغ نا خون اے کریٹ تو کنے تینا مسٹ اے ام ختم کروٹی مریک۔ (Zaheer, 1987, p. 19)

فکری جاچ

”شنزہ“ وحید زہیر نا افسانہ غاتا اولیکو مجموعہ اے ہرا کہ 1987 ٹی براہوٹی ادبی سوسائٹی نا کنڈان شینک مس۔ اونا دا کتاب اٹ کل دوانزدہ افسانہ او ہرافتا ترتیب داوڑاے۔

گڈیکو نظر، بغل ناڈ کہ، بہیم، بدل مس نصیب، لغور، خن و دوتا گوازی، نوشتوک، سیخانا توش، جس، دستار، خواری پوک، اراسریلہ۔ دا کتاب نا اولیکو افسانہ ”گڈیکو نظر“ اٹ گڑا نفسیاتی وئیل آتا درشانی کننگانے دُنکہ:

Obsessive Compulsive Disorder خیال آتا چیٹگنی، Anxiety بے چیٹی، Guilt complex تینے تینٹ مجرم سرپند مننگ۔ ہرافتا وجہ غان ماما گلو (افسانہ نا کڑدار) شک و شبہ، بے چیٹی، شوگیری او فریشانی نا گواچی مریک۔ سات نا تیری اسہ وخت اس اودے اسہ اندونو کُنڈا سبیا سرکیک کہ اوتینا مسٹ اے کسفننگ نا سوچ اے ہم کیک۔ انتکہ اونا جند نا کاریم چوکیداری اے۔ اندا خاطران اونن درست اراغان پیشن مریک۔ ایلو اوڑکن ارٹمیکو وئیل اونا زائیفہ نا خن تیان کورمننگ اس، مسٹمیکو وئیل اودے نرینہ اولاد الو۔

بے چیٹی: Anxiety

دامرض اٹ انسان بروکا وخت نا بارواٹ سوچسہ خلیس نا گواچی مریک۔ اودے ہندا لگک کہ بروکا وخت اوڑکن جوان مفک دانانشانی دامریک اونا جان اٹ لڑے اس تاری مریک۔ داڑتون اوار اوار اودے خید و خلیس نا گواچی کیک۔ اونا سہ نا بند مننگ اوستنا دھڑ کوک آک ہم دانانشانی مریک۔ ولدونا اونا جون یلہ مننگ شروع کیک۔ ہرانا وجہ غان اویاز مرٹوک او کرکٹوک ٹس جوڑ مریک۔ اوتینا دا بیماری نا وجہ غان تینا خڑک والا بندغ آتیکن فریشانی نا سوب جوڑ مریک۔ داڑن اونا ارا نا چا گڑدہم خراب مریک۔

افسانہ ”گڈیکو نظر“ اٹ ہرا وختا ماما گلونا، اسیت آک اونا ارا والا تیان پترہ تو او بے چیٹی Anxiety نا گواچی مریک۔ ہرافتا وجہ غان اونا ملی ٹی جتا و جتا و خیال آتا اسہ چیٹگنی اس ودی مریک۔ ہرا اودے بے چیٹی نا گواچی کیک۔ داڑن اونا تغ ہم کائک او شوگیری ناہم گواچی مریک دُنکہ:

ارٹمیکو ٹیبیل

نمبر شمار	اقتباس
I	داسہ تو ہر گدرینگو کا بندغ نا گام تن اونا اوستنا دھڑ کوک اوار مریسہ اودے دروازہ غان مونی کریسہ پد مسرہ تو منٹ ارٹ کن ماما گلو یخ مسکہ تفر زین نا دستہ اونا دو تاخیدان کو غوشٹ کریک۔ (Zaheer, 1987, p. 19)
II	نن درست نا بے تغنی نا طاغتی اودے گنگ ہم کریسوس (Zaheer, 1987, p. 19)
III	اوتینا دوتا لڑنگ اے تفر زین نا جر کوک ابوڑائی ڈکنگ نا کوشست اے کریک۔ (Zaheer, 1987, p. 20)
IV	ناگمان خنا لالی کھٹ ان بش مس ائستہ ائستہ بس کوٹوٹی بیہا ماما گلونا نک لڑنگ اے شروع کریر جان یلہ مروکا خید اے مچسوس کرے کہ کس اونا جان نا دتر اے کنگٹی اے (Zaheer, 1987, p. 20)
V	ماما گلو تینا نت تا لڑنگ اے توننگ کن تینے گوڈہ غاتیا بے (Zaheer, 1987, p. 21)

آدو تخانے ہرانا وجہ غان بلوچ راج ٹٹ بھلو بھلو وئیل کاٹم ہر فیروہ ولدا ہرا کہ نفسیاتی وئیل اک اسہ یک سر، تینا او بندغ، کہ اودے زینہ اولاد ہم مف اونا اسٹنگا مسٹر رسیدہ ہم اے۔ ہندن اونا زائیفہ کور ہم مرے پیشہ ٹی چو کیداری کے لامحالہ شک آتا گواچی مریک۔ ہرادے ماما گلو ناوڑ ڈول ٹٹ وحید زہیر گچینی ٹی پاش کرینے۔

گو کہ ”گڈیکو نظر“ تینا وختا اسہ متکن افسانہ اسے۔ ولے اونا تہٹی ہرا کہ نفسیاتی وئیل اک بیان کنگنا نو افک متکن مننگ کہسہ۔ اینو ہم ناراج دونگا وئیل آتا گواچی خننگ۔

سوچ داودی مریک دونگا وئیل آتے امہ افسانوی وڑٹ مستی ہتنگرے؟

داتینے ٹی اسہ پین بھلو سوچ اس ودی کیک۔ اُمید اندا مرو کہ ہرپوسکن افسانہ نوشتوک دونگا وئیل آتیاں معلوم دار مریسہ تینا نوشت آئیٹی ہتنگ کن کوشست کیر۔ اسہ نا وخت نا گرج اک ہم اندا دو براہوئی فکشن نگار اول سرات تینے کبلی نفسیاتی نظریہ (پک آزموندہی) تیان واخب کے ولدا قلم ہرے۔

References

- Fayyaz, A. (2015). *Gichen aa afsana*. Brahui Adabi society Quetta.
- Gul, K. (2008). *Brahui adab ma afsane ka irtika*. Brahui Adabi society Quetta.
- Laura, A. (2008). *The science of psychology*. The McGraw-Hill company.
- Zaheer, W. (1987). *Shanza*. Brahui Adabi society Quetta.

داکل اونا لا شعور unconscious لٹ موجود مریرہ دے اس اوتینا ارا نا حویلی ٹی زینہ ہی آچوٹ آتا رندے خنک تو داکل نفسیاتی وئیل اک اونا لا شعور unconscious آنا پیش تمیسہ اونا شعور یعنی conscious ٹی بریرہ۔ ہرانا وجہ غان او جتا جتا انگا نفسیاتی بیماری تیٹی آختہ مریک ولے دے اس افسانہ نا گڈرسرٹ خنک اونا چند نامسٹر زینہ ہی آچوٹ آئیٹی گوہی کیک تو او تینے تینٹ ملامت کیک او اونا دامرض اک کارہ گار مریرہ۔ ایہن تو افسانہ اسہ سیدھا او پلاٹ اسے ٹی اے کہ اوٹی بیرہ مسہ بندغ ماما گلو، اونا زائیفہ راہی اونا مسٹر لالی اے۔ ولے تینا تہٹی اسہ بھلو سیخ اس تخک۔ کہ امہ ہرے وجہ شک آن انسان اخہ درذہنی مرض آئیٹی آختہ مریک۔

لس وڑٹ دا افسانہ نا تھیم ناراج نا اسہ بھلو زوری اس پاش کرینے کہ اگہ خوانو کاراج نادان زوری اے سرپند مرے تو اودے تینا بندغ آنا اخلاقی کمبوتی او برے اعتباری آن ودی مرو کا جنجال آن معلوم مریسہ زندنا سیم تیا منزل اے پاش کنگ کن سرسوی رسینگک۔

کھٹیا Result

افسانہ ”گڈیکو نظر“ اسہ اندنوں افسانہ اسے کہ اوٹی ہرا کہ نفسیاتی وئیل اک او وقتا تعلق نا ثقافت، ننا تول بش اوزند آتون ہم گرنج او۔ ہرافتے اسہ پوسکنو دروشم اسیٹی وحید زہیر پاش کرینے۔ تینا دا چنکا افسانہ ٹی او اسہ بھلو کلو اس کم لوز آئیٹی تسونے۔ اونا ناراج نادان زوری اے مونا ہیسونے ہراٹے بیرہ شک کنگ ناسوب آن کیمہی اراک تباہ و بر باد مریرہ۔

شہرہ جہ Discussion

وحید زہیر دا تخلیق ائی شعوری یا لا شعوری وڑٹ ہرا کہ نفسیاتی ڈس آرڈر آتے ہیسونے دافک بے مٹ او یعنی اسہ نفسیاتی شہرہ اسیکن ہرا کہ تکنیکی گرج اک مریرہ او فتا درشانی اے اسہ گچینو وڑ اسیٹ کرینے۔ تکنیکی حساب اٹ اگر چہ داٹی زوری مرو ولے نفسیاتی تخلیقی گرج آتے پورو کرینے۔ دا افسانہ نا نفسیاتی جاچ آن پد سما تمک کہ اوراج ناہمو نازرک آرغ